

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre . . . . . 10 frt — kr.
Félévre . . . . . 5 „ „ „
Negyedévre . . . . . 2 „ 50 „
Egy hónapra . . . . . 1 „ „ „
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond,**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések díka szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyeg-díj minden külön beigtatásért 30 kr.

Uj koruány Romániában.

Debreczen, okt. 17.

(R. A.) Mióta a Balkán — államok Európa jóvoltából — melyben nagy része volt monarchiáknak is, — felszabadultak a török uralom alól, azóta örökös politikai meglepetések színhelyévé lettek ezek az apró-cseprő országocskák, melyek az európai nemzetek fiatalságát képezik.

Meg is látszik rajtuk a fiatalsággal járó hevesség, hebe-burgia kapkodás, a politikai éretlenség, mely annyira híven jellemzi bel- és külföldi életük minden mozzanatát.

Ezzel nyujtanak tápot az európai sajtónak, hogy minduntalan foglalkozzék velük, s egy-egy, ugynevezett „éretlen csinynyel“ magukra tereljék a diplomácia figyelmét.

Bel- és külpolitikájukat sohasem vették komolyan, hiszen Európa politikai színpadára csupa olyan operette-szerű, epizód alakokat küldenek, kiken, bár ők azt hiszik, hogy komolyan vesszük őket. mégis csak kacagni vagy, ha ostobán játszák el a rájuk szózott szerepeket, bosszankodni szokott az európai diplomácia.

Most az utóbbi történt.

A román kormányválság ügyében meglepő fordulat állott be, mint a távirati tudósítások jelentik.

Szokva vagyunk ugyan az efféle meglepetésekhez, de a mostani válság illetéknéppen való elintézésére még sem számítottunk, még mint eshetőségre sem.

Károly, román király ugyanis elfogadva a Catargiu-kormány lemondását, nem a többséghez, hanem a kisebbséghez fordult, s az ellenzék törpe minoritásának vezérért, *Sturza* Demetert nevezte ki miniszterelnöknek.

Bennünket magyarokat szintén nagyon meglepett e váratlan fordulat, mely úgy látszik revanche akar lenni a liga csufos vereségeért, melyet a brüsszeli interparlamentáris béke-kongresszuson szenvedett.

Közelebbről is érdekel bennünket a dolog, mivel erősen tartunk tőle, hogy a Catargiu-kormány mindama törekvései, a melyek a hármasszövetséghez való őszinte közeledést és hazánkhoz való békés viszonyát czélozták a román királyságnak, meghiusultak, mert *Sturza* Demeterben, az orosz barát liberális párt, s a liga jutott uralomra.

Ez a hirteleni front-változtatás értelmetlen ugyan, mert, bár Románia őszinte barátságában sohasem hittünk, ez a leleplezett kétszínűség beláthatatlan következményeket jelent a szomszéd

államocskára, melynek súlyát mihamar meg is fogja érezni.

Ez volt tehát a felelet arra a nagylelkű megkegyelmezésre, melyeket a magyar nemzet gyakorolt éppen akkor, midőn Brüsszelben a nemzetközi béke-kongresszuson, egész Európának közvéleménye helyeselte Magyarország eljárását az oláh hazaárulókkal szemben, kiket a liga pénze bujtogatott föl.

Ez volt a hála a nagylelkűségért, melyet maguk, a szabadon bocsájtottak is elismertek?

Ez tehát Románia válasza azért a türelemért, melylyel erdélyi fajrokonai iránt viseltettünk?

Ez a jutalom azokért a gazdasági előnyökért, a melyeket a saját kárunkra, a román termények behozatala számára biztosítottunk?

A román nemzet egész multja a kétszínűségről tesz tanubizonyságot. E nemzeti jellemvonásuk ismeretes már a Hunyadyak kora óta a magyar nemzet előtt, mely annyira nagylelkű volt most is, hogy meg tudott bocsájtani Hóra-Kloska, Janku s a többi hazaáruló ivadékaiknak, kik az ártatlan gyermekek, gyöngye asszonyok és védtelen aggastyánok véréből beszenyezett kezükkel irták bele a magyar történelem könyvébe a jas nevüket!

De jól van ez így, — legalább egy tapasztalatot szereztünk, melyből okulhatunk jövőre nézve, s nem fogunk közeledni többé ahhoz a hálátlan nemzethez, mely eltaszította magától a békülésre nyujtott jobbunkat.

Jobb is így, ha nyílt ellenségünk Románia, mintha kétszínű barátunk volna, s a barátság álarcza alatt elrejtett tőrrel közelednék hozzánk s alkalmas pillanatot an orvul támadna ránk.

Most legalább tudjuk, hogy mihez kell tartanunk magunkat a jövőre nézve!

Sturza urról tudjuk, hogy orosz barát és hogy a liga egyik oszlopos tagja, ki nemcsak anyagilag, hanem erkölcsileg is támogatta az erdélyrészi oláhság titkos terveit. Azt is tudjuk, hogy egy húron pendül *Urechia* urral, a román liga nemzetközi vigéczével, ki az orosz pénzt szokta transportálni az oláh marttyrok számára.

Most nyilvánvaló lett, hogy a magyarországi izgatást nem a román tulzók, hanem a román miniszterelnök és kormánya vezetik, s nem egyesek, hanem Románia, az állam maga áll az izgatók élén.

E szerint természetesen köztudomásúvá válik az is, hogy az ischli találkozás nem volt politikai jellegű, s nem

volt befolyással a vajudó román-kérdés megoldására, hanem egyszerű udvariassági tényezővé törpül, melynek nem volt, de nem is lesz jelentősége ránk nézve, miből viszont az következik hogy nem csak a magyar közvéleményt, hanem egész Európát felültették a kormánylapok, melyek nagy horderejűnek jelezték ránk nézve ezt a minden politikai jelet nélkülöző, furdói találkozást, a melynek következménye, eredménye gyanánt emlegették a román lapok a magyar király nagylelkű megkegyelmezését.

Ha ez egy diplomáciai fogás volt, úgy sikerültnek mondhatjuk. Éppen ezért máskor legyünk óvatosak, nehogy újból felültethessenek bennünket, s nevetésgesekké legyünk Európa előtt.

Most pedig miután Románia kormánya igazi minivoltjában mutatta be magát, törekedjék arra a magyar nemzet, hogy minden téren álljon ellen a Bánffy-miniszteriumnak, hogy az a szégyen meg ne történhessék, hogy a magyar kormány belenyugodjon a dolgoknak illetén való fordulatába, mert ettől a gyámoltalan kormánytól, mely Horvátországban a magyar király személye mellett sem tudott imponálni, kitelnek ez is!

Éreztetni kell már egyszer valahára a szomszéd román államocskával, hogy nem jó a magyarral paczkázni, mert minden esetben a rövidebbet ő fogja huzni.

Románia kormánya megkezdte az ujjhuzást velünk, mi nem csekély vakmerőségre vall.

Jogos és méltányos tehát a magyar nemzet azon követelése, hogy a kormány erélyesen, szigoruan lépjen fel a szomszéd államocská ellen, mely nyíltan zászlajára merte tűzni a román kérdést abban az értelemben, melyet csak a legvérmesebb reményekről álmódó tulzók mertek eddig hangoztatni.

Románia eddig csak engedékenységgünket tapasztalta, — ismerje meg hát végre — hatalmunkat is!

A törvényhatóságok és a gazdasági kiegyezés. Győr sz. kir. város törvényhatósága mint első akar foglalkozni a gazdasági kiegyezés kérdésével. A bizottság számos tagja rendkívüli közgyűlés összehívását kéri a főispántól s a közgyűlésen Tauber Károly több képviselőtársával indítványozza, hogy Győr az önálló vámterület mellett foglaljon állást és hasonló manifesztációra hívja fel az országos törvényhatóságokat.

A honvédség hadrendi állására vonatkozólag a bánffy-hunyadi hadgyakorlatok óta aggasztó hírek szállonganak parlamenti

körökbe, sőt egyik lap, a Hazánk már arról is értesül, hogy tervben van a honvédsapaltnak a cs. és kir. hadtestekbe való beosztása, úgy mint azt az osztrák Landwehrrel tették. Ezzel kapcsolatban szó van a honvédkerületi parancsnokságok megszüntetéséről. — Mindezek a hírek eléggé komoly formában vannak felvetve s meg is okolva azzal, hogy az ideai hadgyakorlatoknál a honvédség kudarcsot vallott, a mit az is bizonyít, hogy az idén a király nem intézett a honvédség főparancsnokához hadparancsot — a mi e hadsereg fennállása óta először maradt el. A kormány, a mely az ő sajtó-apparátusával való ságos hajtóvadászatot rendez minden apróságra, a mit megczáfolni lehet, ezekkel a hírekkel szemben makacsul hallgat. Várjuk a czáfolatot, sőt követeljük, mert a honvédség nem arra való, hogy annak degradálása, beosztása a közös hadseregbe, mint közönséges adminisztratív katonai ügy intéztessék el.

Uj főrendek. *Mavrovits* Antal zenggi püspök, *Gugler* Pál aurániai perjel, *Sárkány* Sámuel evangélikus püspök, *Laskó* Gyula evangélikus egyházkerületi felügyelő, gróf *Karácsonyi* Kamilló és gróf *Forgách* János, továbbá *Bohus* Zsigmond, István és László, *Solyomssy* Ödön és *Zeyk* József bárók részére már megküldték a királyi meghívó leveleket és kézbesítették nekik. Ennek folytán nevezettek a főrendiház legközelebbi ülésében az igazoló bizottság jelentése alapján a főrendek jegyzékébe iktatják.

KÜLFÖLD.

Az örmény zavargások és a szultán. Konstantinápolyban két féle vélemény van most elterjedve arra nézve, hogy a szultán mint akar véget vetni az örményzavargásoknak.

Az egyik verzió szerint a szultán proklamációt fog kibocsátani, amelyben rámutat arra, hogy uralkodása alatt mennyit haladt az ország anyagilag és szellemileg s kijelenti, hogy alattvalóinak támogatására számít. A szultán körében e proklamációtól nagy eredményeket várnak. A nagykövetek azonban kételkednek a várt siker eredményében.

A másik verzió szerint pedig a szultán az örmény reformokat, elfogadja, s ezáltal véget vet mindama zavargásoknak, melyeket ép-

pen a reformok visszautasítása ozott. Diplomáciai körökben megvannak győződve arról, hogy a szultán eme lépése le fogja csendesíteni a háborgó kedélyeket és a jó viszonyt a törökök és örmények közt helyreállítja.

Hormányválság Romániában. A király elfogadta a *Catargi-Carp*-kabinet lemondását és nem nevezett ki tisztán konzervatív minisztériumot a junimista elem kiküszöbölésével, hanem a *liberális kisebbséghez* fordult és *Stourdza* Demetert nevezte ki miniszterelnökké, — azt a *Stourdza* Demetert, aki az *oláh Ligának spiritus rectora*, az *orosz-barát politikának legszövedélyesebb ágense* s a *magyar nemzetnek legelkeseredettebb ellensége* volt. — Mi azonban reméljük, hogy *Stourdza* ur a kormányon a *Ligával* szakítani fog s folytatni fogja elődjének külügyi politikáját, s helyette *Catargi* ur áll be a *Liga* kolomposának és az orosz-barátok fejének. Ez a *chassé-croisé* így folyik már tíz esztendő óta Romániában. Csak a személyekben történt csere, a szerepek ugyanazok maradtak. Az új *liberális kabinet* a következőképp alakult meg: Miniszterelnök és külügyminiszter: *Stourdza* Demeter, igazságügyminiszter: *Stoicescu*, belügyminiszter: *Fleca* hadügyminiszter: *Budisteanu* tábornok, földművelési miniszter: *Palladi*, közmunkaminiszter: *Stoicescu*, közoktatásügyi miniszter: *Poni*, pénzügyminiszter: *Centacuzene* György, a *Vointra* című lap főszerkesztője. A miniszterek ma tették le az esküjüket. *Károly*, román király kezébe.

Látványosságok a kiállításon.

— Fővárosi levél. —

Budapest, okt. 17.

A messze külföld neves lapjainak képviselői jártak a napokban Budapesten. Apróra megnezték az ezredéves kiállítás bekerített területét, hogy a maguk két szemével lássák, mit, hogyan és minő halékban mutat be Magyarország ezredéves ünnepén. S amíg ők sorra vették az épülő és nagyszert már elkészült pompás palotákat (melyeket mi már régebben leirtunk), amíg ők bámulattal tele jártak egyik csarnoktól a másikig, s folyton gyarapodott az érdeklődésük, egyre hangzott ajkukról az elismerés, — addig mi próbáljuk meg egy pillantást vetni a jövődobé, hogy meglássuk azt is, ami még nincsen, ami csak

készül, mi csak tervben vagy papírra tett elhatározásokban van meg.

Ne nezzük most Magyarország produktív erejének leendő megnyilatkozását, mellőzzük pár pillanatra a nagy munka komoly részét, amelyet úgy is látni, megvizsgálni, tanulmányozni kell majd mindenkinek; hanem lássuk minő szórakozást, mulatságot, látványosságot nyújt majd a nagy közönségnek az ezredéves kiállítás.

Itt lesz elsőbbsen a megnyitás nagy napja. A király és az egész királyi család és vele a nemzet sorsának intézői legelőbb a *Mátyás* király templomába mennek imádságra. Az ország első főpapja imádkozik velök a házáért, újabb dicső ezer évet kérve az egek uratól ennek a sokat megszevedett népnek. Innen pompában és díszben átvonulnak az új parlament épületébe, széles e hazának legnagyobb színházába, palotájába, hogy a király a maga személyében megnyissa az országgyűlés két házát. Most ezer éve *Pusztaszeren* is azzal kezdték meg a honalapítást, hogy fejedelem és nemzet hűséget fogadtak egymásnak, s a legdrágább kincset, az alkotmányt biztosították. Ezer évvel utóbb ismét hűséget esküt tesznek egymásnak: az alkotmányos király és az alkotmányteremtő nemzet.

Ezután lesz az ezredéves kiállítás megnyitása. Maga a legmagasabb védnök, ő felsége a király nyitja meg a kiállítást a történelmi csarnokban, az épületeknek ama részében, amely legjobban emlékeztet *Árpád* korára, a hol a honfoglaló magyarok emléket mutatják be. S a királyon kívül ott lesznek a királyi hercegek, az udvar, az országnagyok, mindenki, akinek rangja, neve, dignitása van.

S mind bejárják a kiállítást, amit összehord egy nagyratörő, nagyraemelt nemzet, hogy bemutassa ezeréves dicső multját, újabb ezer évre csokát fényes jelenet.

De itt csak a látványosságokról akarunk ezuttal beszélni. Szóljunk hát pár szóval *Vagó* Pal hatalmas tervéről, amelyet a nagy közönség bizonyára meg fog való-ítani. A meglevencedett história, ezer év eleven története fog előttünk elvonulni. Mind, a mi nagy és emlékezetes, dicső és példát mutató a nemzet multjában, kaczagányos *Árpád* délczég leventéitől a közelmúlt nagy férfianak és nagy tetteinek koráig: az ott lesz előttünk híven, pompában és a multak dicsőségével. Nincs nemzet a világon, amely hasonlót mutathatna! Azalatt a félesztendő alatt, amíg a kiállít-

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Első szerelem.

A „Debreczen” eredeti tarczája.

Irta: *Rostkowicz Arthur*.

A gymnasium hatodik osztályát végeztem el sovány sikerrel, de azért mégis csak elvégeztem. A szünidőt, mint apám előre megígérte, egy tisztartó barátjánál töltöttük, ki szívesen látott volna bennünket akár egy esztendőre is.

Egy napig tartó utazás után, részint hajón, részint vasuton, megérkeztünk abba a kis faluba, hol apám barátja lakott.

Nyomorult egy fészek volt ez a falu. A bácsik nagyon megörültek, hogy nem történt karambol utközben, s a hajó sem sülyedt el.

Mint jó nevelésű fiúhoz illik, kezét csókoltam a nénié, a bácsival pedig kezét fogtam. De mikor a kis lányra került a sor, nem tudtam mitévő legyek.

Rátékittem, mire ő lehajtotta közös fejecskejét. Kezet nyújtottam, de ő vonakodott azt elfogadni.

— Így kell megismerkedni, mi? — patogott a bácsi. Nem esőkoljatok meg mindjárt egymást? Vonakodtok? Ejnye lánczordtái, majd megmutatom én a módját!

Ezzel összekapta fejünket s így akart bennünket csókra kényszeríteni. Mindketten

szilárdan tartottuk magunkat, mi a bácsit kihozta sodrából.

Egy koczezanás és búksi fejem összekarambolozott az övével.

Meg volt az első csók, bár nem volt egy csöpp zamata sem.

Az első napon alig szólottunk egymáshoz, de másnap már megtörtént a kezdő lépés a közelebbi ismeretség megkötéséhez; t. i. az ebéd alatt összekaptunk egy csirkecombomban, minek következtében el lettünk tiltva az asztaltól.

Resteltem kissé a dolgot, hisz én utóvégre is hetedik gymnasista voltam.

— Haragszik rám? — kérdeztem.

— Igenis, hogyha tudni akarja!

— Pedig nincsen oka rá.

— De van. Miért halászta el a csirkecombót előlem?

— Nem így áll a dolog! A néni az én tányéromra akarta tenni a kérdésben forgó csirkecombót, mi nekem kedvenc falatom. Maga mérgében a kezemre ütött, én meg visszaza, s így eltiltottak bennünket az ebéd folytatásától. No azért kár volna haragot tartani, hiszen nem halunk bele.

— Tudja mit? Menjünk a kertbe, s együnk gyümölcsöt; az is jobb a semminél.

Átmásztunk a kerítésen, mert az ajtó zárva volt; s miután jól laktunk gyümölcsessel, elbujtunk a mogyoró-bokrok közé.

Itt ismerkedtem meg a falusi fruska titkaival; előbb azonban megeskett, mivel a becsületszavam semmibe sem vette, hogy nem árulom el.

— Szereti a pálinkát? kérdezte, s egy kis üveg pálinkát varázsolt elő.

Köhögtem tőle, s az első korty úgy égette gyomromat, mint a pokol tüze az elkárhozottak lelkeit.

Jót nevetett rajtam, s ő is ivott.

— Tudja, mért iszom én ezt? Mivel a papa, mikor iszik, mindig azt mondja, hogy ez tartja a lelket az emberben.

El voltam ragadtatva ettől az egyszerű filozófiától.

— Hát pipázni szeret-e? Vagy nem dohányos?

— Persze, hogy dohányzom, de csak titokban, nehogy az apám megtudja; lenne is akkor nemulass! Az én öregem nem szokott tréfálni ilyenkor. A multkor is a hátamon tört el a sétatobját, — tettem hozzá dicsőkedve.

Előkerült egy kurtaszáru pipa, is piszkos dohányzacskóval együtt.

— Ezt a kocsisztól szereztem. Tömje meg, de jó erősen! No most gyujtson rá. Csak szíjja erősen, mert különben elalszik.

Szittam, szittam keservesen.

— Eh! ügyetlen — s ezzel úgy kikapta pipáját a számból, hogy néhány fogam majdnem utána repült.

Csendesen pipáztunk egy ideig; hol ő szippantott egyet, hol én.

— Hát kártyázni tud-e?

— Meghiszem az', még dedóba se jártam, már is megtanultam a máriást; most pedig még az előadás alatt is ferblit, vagy huszon-

tás tart, száznál több országos és nemzetközi kongresszust rendeznek. Ezeknek javarésze olyan, amely a nagy közönséget is közelről érdekli, amely látványosságokkal, felvonulásokkal, versenyekkel, mutatványokkal jár. Hogy csak többet ne említsünk, ilyenek a tűzoltók, tornászok, vasparipások, atléták, lövészek találkozói. S a sportünnepek egész hosszú sora fűződik hozzájuk. Lovas-, atléta-, torna-versenyek lesznek. Kocsikorzó és kocsiversenyek, lova-játékok, harci játékok s ki győző felsorolni mind, mikor majdnem minden hétre esik majd kettő-három.

S mindezekhez csatlakozik az állandó látványosságok egész sora. Csak a javát említsük:

A kiállítás korzója már 1895-ben a nagyközönség kedvesebb tartózkodó helye volt. Hat még jövő esztendőre! Egy eleven virágkiállítás lesz ez a korzó, ahol nem cserepeken, hanem a szabadban, bokréta-szerű csoportokba ültetve mutatják be a legpompásabb dísznövényeket, amiknek termelésére a hazai műkerészt képes. S e pompás helyen, gyönyörű kis pavilonban egyre szól a zene. S mikor a sétáló közönség a villamos lámpák nappali fényében járkalva csodaszép kertben, egyszerre elsötétedik a lámpások fénye s tündéri színpompában gyul ki a fontaine lumineuse, az elektromos szökőkút. Toronymagásra szöknek fel a vastag vizsugarak s ahogy csillogó gyöngyszemekben újra lehullanak, ezer pompásnál pompásabb színre festik a rejtett villamos gépek. Messziről ugyanezekkor elektromos tűzijáték gyönyörködött az embereket, egy új, még pedig magyar találmány, amelyet csak a kiállításon látnak meg legelőször.

S még hány látival lesz? A ballon captiv, a melyet napjában egyszer-kétszer feleresztenek a szédítő magasba, a hol katonai gyakorlatokat végeznek a ballon kezelésére kirendelt katonák. Az óriás-kerék, a mely egész vasuti waggonokat emel háromszáz méter magasra s onnan látják majd az emberek a kiállítás városát, parányi méretekben, mint a madár a messzeségből. Az aqurium, az ideszálított tenger-fenek, a hol a valóságához híven, elevenen látjuk majd a tenger csodálatos életét, a soha nem látott állatokat, husevő virágokat s azt az elképzelhetetlen világot, a mely a tenger mélyében él, mozog. Közül lesz ehhez a kinetokop, Edison mesés találmánya, amelyet megeleveníti a képeket s a mozgást fotográfálja le a villamosság hatalmával. Vona-

tok vágtatnak, bennök eleven, mozgó, cselekvő emberekkel; egy löverseny játszódik le előttünk, a hogy a starter indít, a lovak lábra kapnak, szédületes hajszában vágtatnak, hogy izgató végküzdelem után diadallal vezessék be a nyertes lovat az ujjongó tömeg közt az istállóba. S ezer más ilyen jelenet mind elevenen, színesen, természetes mozgásban.

Említsük e még a kiállítás faluját, ezt a miniatűr Magyarországot minden népevel, minden vidékével? A hol benne látjuk az embereket tájék, nemzetiség, vidék szerint; a házukat, szokásaikat, viselőiket, butorukat, ruhájukat. A hol lakadalmak, bucsujárások, torok lesznek; szüret, tollfosztás, tengeri-hántás, fonó csakugy, mint a nép életében a valóságban. Ahol nemcsak mi ismerjük meg s ha érdemes, eltanuljuk a más vidékek szokásait, hanem megmutatják a külső országoknak is, az idegeneknek: milyen a magyar nép, milyen az élete, milyenek a szokásai, erkölcsai.

Még nagyon sok ilyen felsorolni valónk akadna, de talán egyszerre elég volna ennyi. Jövőre szólunk a többről.

Tisztviselők telepe.

Sok üdvös eszmét penditettek meg olykor-olykor, a nélkül, hogy egyik-másik is tettet iltott volna. Összejöttek, gyüleseztek, a vezéregyéniségek nagyokat dikciózáltak, némely gyűlés bankettel, eszem-iszommal is végződött; az eszme pedig maradt a jegyzőkönyvekben, az íróasztalok főkjaiban.

Egy ilyen eleludt eszme a „Tisztviselők telepe” is.

Debreczen — tagadhatatlan — fejlődik napról-napra. A paloták, a szép házak egész sora emelkedik. Az utcákat kövezik. Sőt a mellék közökre is rákerült már a sor, a milyen a pásti-köz és a kis- meg nagyujtuczát összekötő köze. A hivatalok száma szaporodik. Most épül az államvasutak gépgyára, mely körülmény ismét 800—1000 lélekkel fogja szaporítani a lakosok számát. Az egyetem is közeledik a megvalósulás stádiumához. Az iskolák is szaporodnak évről-évre.

A lakosság azon része, a melyek bérházakra szorulnak, növekednek, de ezekkel arányban nem szaporodnak az olcsó bérházak. Sőt — a mit be lehet bizonyítani minden lépten-nyomon — a bérházak ára Debreczen-

ben az utolsó 10 év alatt megháromszorozódott!

Nincs ma Debreczenben oly tisztviselő, tanár, tanító, a ki a neki járuló lakás-pauzállója fejében megfelelő lakhatást kapna, hanem mind-egyik kénytelen 40—50 százalékot törzsüzetéből pótolni.

A szegény emberről nem is szólok, annak ki kell menni a kertekbe, vagy egészségtelen pinczehelyiségbe lakni.

Belátták ezt az anomáliát a helybeli tisztviselők és tanárok és mozgalmat indítottak a „Tisztviselők telepe”-nek felállítására mellett.

Élére állott Harmath Gergely tanár és a kir. tanfelügyelő ur.

Egy idő óta azonban úgy látszik, elaludt az egész ügy.

Nem tudjuk, min feneklett meg ez az egészséges és annyira praktikus eszme, mi állhatta útját? elég az annak, hogy a Tisztviselők telepe eddig csak pium desiderium.

Pedig kár, nagyon is kár ezt a dolgot abban hagyni! Hány tisztviselő és tanár ember van Debreczenben, a ki évenként 3—400 forintot fizet házbér fejében, a mellett törvén szekaturákat házigazdától, czerberus házmeztől, garázda szomszédoktól, azok gyermekeitől és végre ki van téve évről-évre a burkolódás rémének is. Ezen anomáliákat türienie, szenvednie kell egy egész emberöltőn át a nélkül, hogy a viskót, azt a hajlékot, a melyet 3—4-szer is kifizetett lakbéré fejében — valaha magának mondhatná.

Mily más képet öltene az egész dolog, ha a tervbevett Tisztviselők telepe létrejönne.

Az a tisztviselő, tanár, fizetve az őt megillető esedékes évi járulékát azon édes tudattal, hogy ez a hajlék idővel mégis csak az övé lesz, hogy ha pihenni mennek fáradt tagjai, ha lecsukódnak szempillái: családjának, övéinek legalább egy hajlék, egy tűzhely maradt, a hol meghúzódhatnak, a hol őket bántani senki sem fogja!

Magának a városnak erkölcsi kötelessége volna a Tisztviselők telepét a teljesedés stádiumába terelni.

Élvégre is ezen százakra menő tisztviselők és tanárfiúk első sorban a város érdekeit szolgálják, e város intelligenciáját képezik. A városnak pedig saját érdekeben fekszik, hogy tisztviselői megélhessenek, hogy ne küzdjenek a megélhetés ezer meg ezer gondjaival.

egyest játszom szomszédaimmal a leghátulsó padban.

— No én még nem ismerem annyira a kártyajátékokat, s csak durákozni tudok.

— Ha így van, úgy játszunk azt.

Előhuzott egy pakli zsiros kártyát.

— Mibe játszunk? — kérdezte.

— Mindenesetre pénzbe, mert én kijelentem előre, hogy potyára, vagy hozomra nem játszom. Minden parti egy hatos.

— Gilt! Majd én elemeltem.

Már a második parti után elfogyott a pénze.

— Játszunk a gyűrűjére.

— Gilt!

— A gyűrű is enyém — jelentettem ki néhány perc múlva.

Most a cipőre, majd a kalapjára került a sor. Mindig én nyertem.

— Nem játszom tovább — jelentettem ki határozottan, mikor már mindene az enyém volt.

— De most már muszáj!

— Tudja mit? Tegye föl saját magát az összes veszteségei elleneben.

Beleegyezett.

Kevertem, elemeltem; osztottam és megnyertem.

— Szépen játszottam, ugy-e? Én nem tehetek róla, hogy olyan nagy szerencsém van a játékban, no de talán annál szerencsétlenebb leszek a szerelemben, így mondják. Enyém tehát egészen, a ruhája, az élete... Eladhatnám, ha akarnám, valamelyik afrikai fejedelemnek vagy a török szultánnak! No, ne fél-

jen, ezt nem teszem, inkább megtartom magamnak.

— Ugyan mire leszek én jó?

— Feleségnek, ha letettem az érettségét; de addig korlátlan ura akarok lenni s a mit én parancsolok, azt meg kell tennie. Most pl. azt mondom, hogy csókoljon meg!

Nem igen vonasodott.

Esteledett, a nap utolsó sugarai! vetette a földre, s aztán lebukott a láthatárról, lassan maga után huzva bíbor palástját.

Mi ott állottunk a nagy diófa alatt, egymás derekát átfonva. Ugy éreztem akkor magam, mintha egy provencei troubadour volnék, s ideálom az a barna kis lány.

A lehető legjobban telt el a szünidő, s már csak egy hét választott el a beirástól.

Apám ki is jelentette, hogy két nap múlva, a kora hajnalban induló gőzhajóval elutazunk.

Ekkor este a lugasban találkoztam Ferikével, s arra akartam kényszeríteni az én kis rabszolganőmet, hogy kövessen a városba.

De a kis lány ellenszegült; nem akart megválni szüleitől, kedves falujától.

— Ha azt akarja, hogy rabszolganője maradjak, úgy maradjon itt.

— De Ferike édesem, értsen meg; én magát megnyertem, s azóta oly korlátlanul birtokomba jutott, mint az apám zsebéből elcsent hatosok. Tudja-e, hogy a kártyaadósság mennyire össze van forrva a becsület fogalmával?

— De én nem megyek mégse!

— Akkor kényszerítlek — kiáltottam fel egy rabszolgakereskedőhöz méltó indulattal.

Térdre!... Még ellenkezel hitvány rabszolgavér?

Ferike sirva fakadt.

— Eh! hiába hullanak jégzivemre forró künnyűid, nem olvasztják fel szívem telfagyat! Én szilárd vagyok, mint észak csillaga.

Itt elakadt szavam; a bácsi megjelenése belém fojtotta a kitörni készülő indulatot.

— Ennek, úgy látom, fele se tréfa! — No, jer kis lányom! Ne sirj no drága tubarózsám! itt maradsz te nálam, dehogyan is adnák ennek a rabszolga kereskedőnek!

— Kedves bácsi, én nem vagyok rabszolgakereskedő, hanem jogos tulajdonosa Ferikének.

Nagyot nézett a bácsi.

— Igaz ez, Ferikém?

— Igaz apuskám. Megnyert engemet durákban.

— Micsoda? Ti kártyáztatok? No jertek csak be, majd adok én nektek kártyát!

Ezután kihallgattak bennünket külön-külön, majd szembesítettek egymással.

A mi ezután következett, fölösleges elmondanom.

Egy mátyrhöz méltó nyugalommal türem a pipaszár ugrádozását a hátamon.

Egy jaj szót nem préselt ki belőlem!

... Sok idő mult el azóta.

Édes Ferikém! — ha még nem ment férjhez, s nem felejtette el, hogy egykor az én rabszolganőm volt, úgy boszulja meg magát rajtam, s fogadjon el rabszolgájának egy egész életre!...

És a város ezt minden nagyobb áldozathozatal nélkül megteheti.

Annyi a paragon heverő telke, hogy egy kis fiók várost lehetne rajta építeni. Itt van mindjárt az ispotály körül elterülő nagy térség. Közel a városhoz, a központhoz fekszik.

Itt van a régi kórház nagy telepe. A vásárt, már t. i. a bódés-vásárt el lehetne tenni a vendég-utczába, a hatvan-utca torkolatába, elég széles és nagy ez az utca.

Itt van a régi kórház nagy telepe. A vásárt, már t. i. a bódés-vásárt el lehetne tenni a vendég-utczába, a hatvan-utca torkolatába, elég széles és nagy ez az utca.

Erre a vásártérre párhuzamban a Berger kertjével egy szép, csinos utcát lehetne kiépíteni a Tisztviselők telepével.

A hol a Cser- és Timár-utcák torkolnak, ott is van egy nagy üres tér: a dudvák légiói lepik el; egy-két rozoga ház kisajátításával oda is lehetne egy esomó házat építeni a tisztviselőknek.

Maga a város házilag hozhatná létre az egész dolgot és nyélbe fűthetné. Annyit mindíg jövedelmezne a Tisztviselők telepe a városnak, a mennyit a katonák lakotanyái jövedelmeznek!

Német nyelv az elemi iskolákban.

(Z.) A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur nem régen kívánatosnak mondotta, hogy a német nyelv tanítása a fővárosi elemi iskolákból kiküszöböltesse. A budapesti iskolák tárgyalás alá vevén a miniszterium ezen leiratát, a többség a német nyelv fentartása mellett nyilatkozott; a kisebbség azonban ebből külön véleményét fentartotta.

Azt hiszem, abból mi is kivethetjük a magunk részét.

Sőt nekünk, mint elsőrendű magyar városnak, eklatáns példát kell adni az egész országnak, hogy a német nyelv tanítását az elemi iskolákban fölöslegesnek, sőt károsnak tartjuk, amennyiben egyrészt sok időt rabol el azon tantárgyakból, amelyek az elemi iskolákban okvetlenül szükségesek; másrészt pedig szűk égtelenül irányítja a figyelmet a német nyelvre és elrontja a magyar polgárokban az egészséges nyelvérzékét.

A gyermeknek 10—12 éves koráig elegendő, ha anyanyelven gondolkodni, okosan beszélni, írni és olvasni tanul meg.

Idegen nyelven ugyanazt megkísérteni fölösleges időrablás és erőfeszítés.

A kik tanulmányaikat a gimnáziumban, reál, polgári és szakiskolákban folytatják, ugy is megkezdik a német nyelvet egészen az alphanál. Rájuk nevez tehát egészen elveszett az idő.

Azon gyermekekre pedig, kik közép és felsőbb iskolákat nem látogatnak és az elemi iskolák után csak ismételt iskolákba járnak, épen séggel haszontalan időfecsérlés. Azok a legrövidebb idő alatt azt a kis irast és olvasást, mit az elemi iskolákban a német nyelvből elsajátítanak, ugy is egészen elfelejtik.

A mi különösen a debreczeni viszonyokat illeti, azt hiszem, hogy elemi iskoláinkban a német nyelvbeni tanítást mind nemzeti, mind pedig czelszerűségi szempontból teljesen be kellene tiltani.

Ha már Budapesten sem tartják kívánatosnak, a hol a német elem még mindig bizonyos mértékben képviselve van, hogy a 6—12 éves gyermekek a német olvasás-irással töltsék hiába a hasznosabban értekesíthető időt, akkor nálunk a tősgyökeres magyar városban annyival inkább fölösleges, káros és kárhözható az ellenkező eljárás.

Vajon mivel indokolható az, hogy nálunk még mindig vannak egyes iskolák, kik a régi germanizmussal nem bírtak szakítani. A kinek a paedagogia és didaktika iránt csak némilg tisztá fogalma van is, az bizonyára velem egyetemben fogja nyugodt lélekkel azt a miniszter ur által is kívánatosnak tartott véleményét aláírni és a német nyelvnek az elemi iskolákból való kiküszöbölését jogosultnak, czelszerűnek és időszerűnek tartani, hogy a magyar nyelv rovására ne grasszályon az idegen, ne töressék kerékbe, ne szerepeljen — a német.

Mutató tábla.

Szerkesztőségi hivatalos órák: d. e. 9—12-ig, d. u. 2—5-ig.

Kiadóhivatali hivatalos órák: d. e. 6—12-ig, d. u. 1—8 óráig.

Nyilvános olvasóterem a nyári szünidő alatt zárva.

A kir. tábl. hivatalos órák: a segéd- és kezelő hivatalokban d. e. 8—12-ig, d. u. 2—6 óráig tartanak. — Az iktató-kiadó-hivatal és az irattár a feleknek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt; **Felülvizsgálati tanács** szóbeli tárgyalásai szerdán, vagy ha szerda ünnepre esik, csütörtökön tartanak meg. Jegyzői iroda a Podmaniczky házban d. e. 9—11 s. d. u. 2—3 óráig, ünnepnapokon d. e. 10—11 óráig van nyitva. Jegyzői iroda vezetője az iratokat d. e. 9 és d. u. 4 ó. veszi át.

Kéziratok visszadására a szerkesztőség nem vállalkozhatik. Kérjük t. munkatársainkat és mindazokat, akik bármi írott dolgot küldenek nekünk, hogy a papírnak csak az egyik oldalára írjanak.

Múzeum, a kollegiumban, nyitva van vasárnaponként d. e. 10—12-ig.

A kir. törvényszéknél jegyzőiroda nyitva hétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnepnapokon d. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a beadványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 6 órákor, ünnepnapokon d. e. 11 órákor.

A debreczeni kir. járásbírószék szóbeli kereseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **kedden és pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelenhetnek minden szerdán.

A Gönczy-egyesület „Othona” keresk. akadémiája palotájában.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütörtökön és szombaton este 6—7-ig.

Ujdonságok.

* **Rendjel osztás Zágrábban.** Ö Felcsége a király *Kovacevics* főispannak a Lipóterend lovagkeresztjét, *Mosinszky* polgármesternek és *Chlop* osztálytanácsosnak a III. oszt. vaskoronarendet, *Say* volt alpolgármesternek a Ferencz-József-rend lovagkeresztjét és *Mondekar* polgárnak az arany érdemkeresztet a koronával adományozta. Hogy mennyire érdemelték meg, arról a Bud. Tud. hallgat.

* **A gödöllői udvar.** Lipót bajor herceg és *Ferdinánd* toszkánai nagyherceg tegnap délelőtt a szentkirályi pagonyba mentek vadászni. — A királyasszony reggel nyolcz órákor Mikes grófó kíséretében kísértél a harasztú erdőbe, a honnan 10 óra után tért vissza. — Maria Valeria főhercegnasszony gyermekeivel a ma esti vonattal érkezik oda. Az udvar november 4-ig marad Gödöllőn.

* **Kinevezés.** Puky Gyula, a debreczeni kir. itelő tábla elnöke *Gáspár* Gyula jogszigorlót a debreczeni itelő tábla kerületébe segélydíjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Letört rózsaszál.** Résztétellel vették a következő családi gyászjelentést: Horváth Kálmán gyógyszerész s neje Sztarill Karolin ugy a magok, mint gyermekek Kálmán, Klara Géza, valamint a nagymama öz. Sztarill Ferenczné Meislinger Emilia és a rokonság nevében is fájdalommal tört szívvel tudatják, hogy forrón szeretett leányuk, illetve testvérök, unoka és rokonuk *Horváth Anná* nak, folyó hó 15 én reggel 7 órákor, hosszas szenvedés után, életének tavaszán, 15 ik évében történt elhunytát. Az elhunyt földi maradványai folyó hó 17-én d. u. fél 4 órákor fognak a rom. kath. egyház szertartása szerint a kabai nyugati közsírkeremben örök nyugalomra tetetni. Kassa, 1895. október 15-én. Béke lengjen porai fölött.

* **Fényes esküvő.** A debreczeni közönséget közelről érdeklő díszes esküvő volt tegnap délután előbb a budapesti anyakönyvvezető hivatalban, majd a kálvintéri ev. ref. templomban. *Falussy* Árpád dr. vezette oltárhoz mérlaki *Jerney* János budapesti ügyvéd leányát, *Margitot*. Tanu és násznagy gyanánt *Nyers* Lajos kir. kuriai bíró és *Polónyi* Géza orsz. képviselő szerepelt. Noszolyóleányok és vőfelyek voltak: *Jákó* Ilona, *Jerney* Elekkel, *Szell* Marianna *Vértessy* Gyulával, *Sárváry* Adél dr. *Gönczy* Mórral, *Merey* Olti *Polónyi* Dezsővel, továbbá *Karlovsky* Endróné *Bernáth* Istvánnal és *Boér* Beláné *Pozsonyi* Belával. A nászkíséretben ott volt *Nyers* Lajosné szül. *Boér* Fauny, a menyasszony anyja, *Falussy* Mihályné, a vőlegény anyja, *Jákó* Sándorné, *Szell* Farkasné, *Bernáth* Viaczené, *Merey*

Ottóné, *Karlovsky* Gusztávné, *Mikos* Antalné stb. Az esküvőt szűkebb körben fényes lakoma követte s a fiatal pár az esti vonattal Bécsbe és Olaszországba utazott.

* **Kossuth emléktábla leleplezés.** Lélekemelő ünnepnek volt színhelye a nógrád-vármegyei Sámsonháza község. Az ág. ev. egyház abból az alkalomból, hogy templomának 25 éves fennállását ünnepelte, leleplezte a templom belsejében elhelyezett Kossuth Lajos emléktáblát is. Kossuth Lajos ugyanis a sámsonháza ág. ev. egyháznak 1871. febr. 17-től haláláig, csaknem 24 éven át főfelügyelője volt s ez volt Kossuthnak önkéntes számkivetése alatt egyetlen, önként elvállalt tiszteletbeli állása. Az ünnepre a vidékről is nagy számmal jelentek meg. A templom cserfakoszorúkkal volt feldíszítve és fényesen kivilágítva. Oszlopos részében a díszesen felkoszorúzott emléktáblával. *Kiss* István ev. lelkesnek hazafias szónoklata közben *Okolicsányi* László egyház elügyelő leleplezte az emléktáblát s az egyház fenntartási gondjaiba vette lelkes beszéd kíséretében.

* **Uj tanácsjegyzők** Dr. *Iván*csy Jenő, a ki eddig a szatmári kir. törvényszéknél volt jegyző s *Lóth* Pál, ki a nyiregyházi kir. törvényszéknél szünetelt mint jegyző működött, a debreczeni kir. táblához tanácsjegyzőkül rendeltettek be. Az új tanácsjegyzők már elfoglalták hivatalukat.

* **Dr. Tihanyi Sámuel halála.** Lapunk tegnapi számában közöltük azt a városszerzte részvételt keltő hírt, mely oly váratlanul következett be tegnap. A megboldogult szeptember hó utolsó hetében kezdett gyöngélkedni, de betegségével erősen küzdve e hó 8-ig még fennjárt, rendelt s betegeit látogatta. Folyó hó 8-án azonban agyba fektette a nála teljes erővel fellépő — mint orvosai mondják — vakbélgyulladás, mely aztán hosszú kínos szenvedés után tegnap halálát okozta. Az elhunyt Berezen (Szabolcsmegye) született, hol atya földbírtokos volt. Gymnasiumi tanulmányait Ungvárt, — az egyetemét Bécsben végezte. Az egyetemi évek befejezése után a boszniai okkupációban, mint ezredorvos teljesített szolgálatot. Ekkor nősült meg, feleségül vévén, *Kandel* Sarolta urhölgyet Ungvárról. Debreczenben 1879-ben telepedett le, hol azóta orvosi hivatásának élt. Erdemei elismerésével már korábban megválasztott városi tb. főorvosnak, később hatóság trachoma orvosnak; főorvosa volt a debr. tüdőoltó egyletnek is. A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki: Fajdalomtól megtört szívvel tudatjuk a felejthetetlen jó férjnek, apának, fiúnak, testvér és rokonnak, Dr. *Tihanyi* Sámuel orvostudornak, Debreczen, szab. kir. város tb. tiszti főorvosának, magyar. kir. szvk. honvéd ezred-orvosnak élete 43-ik, boldog házasságának 18-ik évében, t. évi október hó 16-án délután 4 órákor, több napi súlyos betegség után bekövetkezett gyászos elhunytát. A boldogult hült tetemei pénteken, f. hó 18-án délelőtt 10 órákor fognak a várad-utcai saját háztól az izraelita sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre a megboldogultnak jó barátait, kártársait s ösmerőseit bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1895. október 17. Dr. *Tihanyi* Sámuelné, szül. *Kandel* Sarolta mint neje. Gyermekei: *Etelka*, *Mariska*, *Béla*, *László*, *Anna*. Öz. *Glück* Bernátné mint anyja. Öz. *Kandel* Lipótné mint anyós. *Tihanyi* János, *Glück* Géza, *Glück* Adolf, Dr. *Glück* József, *Glück* Etel férj. *Halasz* Jenőné, *Glück* Mariska férj. *Lustig* Mórné, mint testvérek, számos rokonság nevében is. Béke lengjen porai felett!

* **Bécsiek a kiállításon.** A bécsi magyarok Bécs egyik kavéházában népes gyűlést tartottak, melyen a bécsi magyar egyesületek hivatalosan jelentek meg. A gyűlés egyetlen tárgya az volt, hogy miként jelenjenek meg a bécsi magyarok a kiállításon. Határozatba ment, hogy nemcsak ők jelennek meg tömegesen a kiállításon, hanem minden erejükkel azon lesznek, hogy a bécsi németek közül is minél többet hozzanak magukkal.

* **Az első polgári házasság H. Szoboszlón.** Hajdu-Szoboszló városa meg nem látott olyan nászmenetet, mint amilyen-

tegnap délután vonult végig a városon. Ötven kocsi telve lakadalmos néppel járta be az utcákat, hol az emberek ezrei állottak, éljenzve az első polgári házaspárt. A város egyik, legnépszerűbb emberének, Simon Gáspár fővornak leánya, Erzsike lépett házaságra Mandl Gyula dr. konyári orvossal. A hosszú kocsisorból álló menet, gyönyörű látványt nyújtott, a menet megindult a városházára, kísérve a tömeg éljenzéseitől. — A városháza tanácsi terme szorongásig megtelt s éljenzések között lépett be fekete díszmagyarba öltözve. Kovács Gyula polgármester, anrakönyvvezető ki a polgári kötés elvegezte után, rövid beszédet intézett a párhoz, szerencsét boldogságot kívánva nekik. A hosszú kocsisor ezután végig vonult a városban az örömszülők lakására. Este fényes lakoma volt, melyen jelen voltak a város előkelősegei; Kovács Gyula polgármesterrel élükön. Az első felköszöntőt a polgármester mondotta, szellemen beszélben éltetve az új párt. A vig kedélyű lakoma reggel 7 órakor ért véget.

* **Skarlát Nagyváradon.** A nagyváradi közegészségi bizottság tegnapi ülésén dr. *Hoványi Ferencz* főorvos jelentése alapján járványbizottsággá alakult át. Konstatálják, hogy a skarlát a városban, különösen az iskolák megnyitása óta napról-napra terjed s elrendelték, hogy a jogakadémia és a kereskedelmi iskola kivételével az összes iskolákat november 4-ig bezárják.

* **Liba utcán véges végig.** Vigan haladtak a Liba utcán véges végig *Bessenyei Mihály* és az ő mindenben hűséges társa *Lakatos János*. A Liba utcán czifrázták lépéseiket, de mint a rendőri jelentés mondja nem libapezsgő ingatta meg alattuk a talajt, hanem a /. alatt mellékelt két literes flaskó tartalmának elfogyasztása, melytől is oly jó kedvre hangolodának, hogy a Liba utcán olyan botrányt csináltak, hogy az a főtéren is skandalum számba ment volna. Miért is a II-ik ker. kapitányság vette őket partfogásába.

* **Rendőri vizsgán.** A szigorú képű, egyenruhás vizsgálóbizottság elé sorra vezeték be a rendőri vizsgát letenni akaró posztság arczu magyar legényeket. Hogy eddig, míg ők voltak a falu legdebb legényei, a legnagyobb botrányokat ők csinálták, az nem tesz semmit. Lemondának a verekedő virtusokról ezután, mert már hivatalos személyekké lesznek. Drukkolnak egy kissé, különösen mikor a kapitány ur feljők sandít és felteszi a kérdést hozzájuk, a melyre ha meg nem felelnek, oda a zsinóros egyenruhához a jog, oda az árvalányhajjal disztett kalpag.

— Mondja meg *Dobák Ferencz*, mit csinálna maga, ha egy czivil bottal és kinyitott biciskával rohanna önrre?

— *Elszaladnék*, — volt a rövid válasz.

Helyes! — volt a kapitány véleménye.

— *Kontrás Dániel*, hát maga mit csinálna, ha több duhaj legény vasvillával kapával és ásóval támadná meg önt?

— Figyelmeztetném őket, az engemi megütésnek következményeire, mert keserves lézen a börtönnek sötét zugolyában hat kínos hónapnak eltöltése irányabani bankódas. Mert hatóság lévén, megütés tiltatik.

— *Pompás!* ez volt a más dik feleletre a vélemény.

— *Tanyási Péter!* — szólta meg a legbölcsebb képű legényt a kapitány, — kihez már fogósabb kérdést akart tenni: — hát mit gondolna maga, ha a Miklós-utca sarkán poszton állva, két kocsit látna kigördülni a Salétrom kaszárnyából és a második kocsi-ban egy orvost pillantana meg?

— Azt gondolnám, hogy azok, a kik az első kocsi-ban ültek párbajt vityak!

— Nagyszerű! — dörögte a kapitány — és mit tenne ekkor?

— Megállítanám a kocsit . . .

— És . . . ?

— És megkérdezném őket, hogy van-e engedélyük?

Mint a rossz nyelvek mondják, másnap mind a három legény zsinóros egyenruhában állott poszton.

x **Debreczen első udvari szállítója.** *Papp Albert* kitűnő hírnévnek örvendő fényképészeti műtermét a mai nappal *Knébel Jenő* cs. és kir. udvari fényképiró veszi át és így ő lesz Debreczen város első cs. és kir. udvari szállítója. Reméljük, hogy a helybeli és vidéki művelt közönség a mint kitüntette *Papp Albert* fényvidját, ép úgy fogja a jelenlegi tulajdonost is megrendeléseivel felkeresni. Ugy tudjuk, hogy *Knébel Jenő* nemcsak tetőtől-talpig intelligens ember, de oly fényképiró is, ki a legszebb művészi dolgokat produkálja. Ezt bizonyítja az udvari szállító cím mellett még az is, hogy a párisi, bécsi, brüsszeli stb. kálitásokon mindenütt erde nekkel lett ki üntetve. Ajánljuk a debreczeni művészet pártoló közönség figyelmébe.

Szinügyi bizottság ülése.

Debreczen, október 16.

Debreczen város szinügyi bizottsága tegnap délután 5 órakor tartotta ülését a városháza nagy tanácstermében *Simonffy Imre*, kir. tanácsos polgármester előnökte alatt. Az ülésen jelen voltak *Szell Farkas*, *Komlóssy Arthur*, *Komlóssy Dezső*, *Berger Henrik*, *Boczkó Samuel*, dr. *Kola János*, *Zádor Lajos*, *Nemes Kálmán*, *Ábrahám László*, *Szükszay Szabó József* bizottsági tagok és *Szabó Kálmán* jegyző.

Komlóssy Arthur volt az első felszólaló, ki, mielőtt *Szabó Kálmán* jegyző *Tiszay Dezső* beadványát, felolvasta volna, kérdést intéz hozzá, hogy mely napon kélt a beadvány?

Arra a felvilágosításra, hogy szeptember 10-én, *Komlóssy Dezső* megjegyezte, hogy ezt a bejelentést nem egy hó után, de még a szezon előtt kellett volna letárgyalni.

Szabó Kálmán jegyző csak ezután olvasta fel az igazgató bejelentését, mely a szintarsulat jelenlegi névsorát foglalja magában.

Komlóssy Arthur hivatkozással a bizottság szokásos eljárására, ohajdonnak tartja, hogy a jelen tárgyalás is az igazgató távoletében folyjon le.

A bizottság osztotta felszólaló véleményét, s a igazgató visszavonulása után tárgyalás alá vette a névsort. Hosszan tartó érdekes eszmecsere fejlődött: ki erre, dr. *Kola János*, *Komlóssy Arthur*, *Boczkó Samuel*, *Szell Farkas*, *Berger Henrik* foglaltak álláspontot a közönség igényei mellett. A bizottság ugyanis az ideiglenes primadonna kérdést nem látja megoldva s így szükséges, hogy *Tiszay Dezső* a közönség ohajának megfelelően vendégszereplésekkel pótolja azt a veszteséget, a melyet *Rujzinszky Ilona* gyengelkedése miatt a primadonna kérdésben Debreczen város műpártoló közönsége szenved. A mi a népszimű énekesnői és más szerepkör betöltését illeti, azt a viszonyok tekentebe vételével elfogadhatóan oldotta meg az igazgató.

A második és szintén ép oly fontos mint a milyen érdekes kérdés volt a szinbázi pályázat kiírása. *Boczkó Samuel* és *Komlóssy Dezső* felszólalásai után a szinügyi bizottság a pályázat kihirdetését elvileg ehatározta, s *Komlóssy Arthur* javaslatára egy szűkebb bizottságot küld ki, melynek feladatává teszi, hogy a pályázati feltételeket, a pályázati határidőre történt javaslatát még e hó végéig terjessze a szinhabizottság elé.

A szinbázi bizottság november első hetében ülést tart s a kiküldött bizottság jelentésének megballgatása után a debreczeni szinbázi pályázatot rövid határidőre kitűzi.

Szell Farkas java-lata felett hosszan tartó eszmecsere fejlődött; *Komlóssy Arthur* az első emeleti nagy teremnek szinbázi czukrázda és buffet czéljaira szolgáló megnyitását szorgalmazta. A jelenlegi czukrázda kicsiny, nagyon sokan szivesen vennék, ha egy tágas és kényelmes helyiségben hideg etkeket és italokat is szolgáltatnának fel.

Boczkó Samuel is jónak látná azt, hogy pezsgőt és olasz borokat poharanként kímérhessen a vállalkozó. De attól tart, hogy, mint néhány év előtt történt, gyakorlatba veszik a homokkerti vinkót is; már pedig nekünk és a nagy közönségnek, a kik műelvezőből já-

runk a szinbázi, semmi szükségünk sincs arra, hogy a szinpadon kívül is énekeljen valaki.

A bizottság azonban a czukrázda és a buffetnek jelzett és igen tágas, kényelmes helyen való berendezését a nagyközönség részére szükségesnek tartja s így az e kérdéssel kapcsolatos ruhatár kérdést úgy oldják meg, hogy a jelenlegi, e czélra szolgáló helyiséghez még a mostani czukrázda helyiséget is hozzá adják.

Ez volt a szinügyi bizottság ülésének rövid lefolyása, melynek során kiderült, hogy határozottan igazunk volt, mikor a szinügyi műzériákat a közönség tudomására hoztuk.

Ha ki lesz írva a pályázat, úgy *Tiszay* megszerezheti magának fényes elégtelt azzal, hogy a pályázati feltételekhez alkalmazkodva, ő is ott lesz a többi pályázó közt!

Táviratok.

Miniszterek visszaérkezése Zágrárból.

Budapest, okt. 17. (A Debreczen eredeti táv.) A magyar kormány Zágrábban időző tagjai ma reggel fél hét órakor érkeztek vissza a fővárosba.

A képviselőház pénzügyi bizottságának ülése

Bpest, okt. 17. (A „Debreczen« ered. táv.) A képviselőház pénzügyi bizottsága október hó 18-ik napján, d. e. 10 és fél órakor ülést tart, a melynek tárgya a kereskedelemügyi költségvetés lesz.

A király elutazása Zágrárból.

Budapest, okt. 17. e (Debreczen eredet. távirata.) Ő Fel-ége tegnap este utazott Zágrárból a horvátok nagy ovációja közt. A lelkesült tömeg a pályaudvarig folyton tüntetőleg kísérte a királyt. Az egész város ki volt világítva ez alkalomra. A pályaudvaron még egyszer megköszönte a városi hatóságnak a lelkes fogadtatást, s azt mondta, hogy mindig örömmel fog visszaemlékezni a Zágrábban töltött napokra.

Elutazása előtt *Khuen-Hédervary* grófhöz, a horvát bánhoz legfelsőbb kéziratot intézett, melyben megköszönte a nagyszerű fogadtatást, loyaltást, példás magatartást, melyet ugymond nem zavart meg az előfordult büntetendő eset.

Tegnap este hagyta el Horvátországot Ő Felsége, s ma hajnalban már Gödöllőre érkezett, hol az egybegyűlt királyi család körében fog néhány hetet tölteni.

Az osztálysorsjáték húzásai.

Budapest, okt. 17. (A „Debreczen« eredeti távirata.) Az osztálysorsjáték húzásain folytatódagosan a következő sorsjegyek nyertek és pedig kétezer koronát nyertek 37536 és 99442, négyezer koronát 54960 és 36271, nyolcezer koronát 56587 és 38646, tízezer koronát 34898. számú sorsjegyek. A délutáni húzáson még négyezer koronát nyert a 9922 számú. A pótljátékon délig kétezer koronát nyert a 18244 és 39577 ezer koronát pedig a 30362 számú. Negyvenezer koronát pedig a 15000 sz. sorsjegy.

Bécsi lapok a horvát tüntetésről.

Budapest, okt. 17. (A „Debreczen« eredeti távirata.) A bécsi lapok a horvát daákok merényletéről általában mindnyájan eitelőleg írnak. A „Neie Freie Presse« figyelmezteti a horvátokat, hogy Világosnál nemcsak a magyarok, hanem a horvátok is letettek a fegyvert. Erre kellett volna a Jelliasich szobránál gondolniok.

Tanügy.

A tanári körből. A debreczeni tanári kör mindjárt az iskolai év elején megindítja munkásságát és megkezdte felolvasásai sorozatát. — Az első értekező dr. Balassa József főreáliskolai tanár lesz, a ki a közoktatási tanácsról készített miniszteri tervezetet fogja ismertetni a körnek f. hó 19-én szombaton délután 5 órakor az ev. ref. főiskola közgyűlés termében tartandó gyűlésen. A gyűlés tárgysorozatába föl van még véve a szegedi főreáliskola tanárainak körlevele s több kisebb fontosságú folyó ügy.

Irodalom és művészet.

Magyar nyelvőr. Ma vettük a Magyar Nyelvőr október 15-iki füzeteit. Gyászkezetes borítékján ez olvasható: *Szerkesztette Szarvas Cíbor*, mert ezt a füzetet még az elhunyt tudós állította össze, sőt egy kis cikket is írt bele a pedz, peczál és peczcent igék értelméről, talán utolsó nyelvészeti dolgozatát. A füzet első lapja az ő emlékének van szentelve; egyik legkiválóbb tanítványa *Simonyi Zsigmond* méltatja néhány meleg szóval a magyar nyelvtudomány veszteségét s kifejezi a tanítványok halálját a nemeslelkű özvegynek, aki mesterüknek áldozta életét.

Színház.

Szerafina. Szerdán, október 16-án Sardou Victorien „Szerafina” című öt felvonásos színműve került színre meglehetősen üres földszint előtt, pedig a darab is, az előadás is jobban megérdemelte volna a telt színházat, mint a leplezetlen malaczkodásokkal bővítködő operette- és bohózatok esték. Ezt is azonban minden habozás nélkül az újabb színészeti irány rovására írhatjuk föl. Olyan örületes kultuszt üz a színház az erkölcsi rothadtság s frivoltság dudváiból, az operettekől és bohózatokból, hogy a közönség — úgy látszik — már teljesen elvesztette fogékonyságát az olyan darabiránt, a mely nem szemenszedett képtelenségek vasvillával összehányt szemétdombja. Sardou ezen darabja szintén a házasságtörési drámák izgatóságában mozog ugyan s ennél fogva sok idegterhelő helyzet, szó és jelenet fordul benne elő: de bővítködik az esztetikailag értékes részletekben is és mindig kellő színvonalon tartott dialogusa lélektani szilárd alapokon nyugszik. A tegnapi est folyamán két majdnem egy formán sikerült kerek alakítást láttunk, a K. Szerény G.-ét és a *Tapolezaiét*, a kik mind a ketten nagy rutinnal és otthonossággal mozogtak szerepükben. Elfogadható jó alakítást mutattak még be *Krémer* Chapelard abbé szerepében, továbbá *Hevesi* G. mint De Montignac Henri, *Sándor* Emil, mint De Rosanges ezredes. Ha a hölgyek közül még megemlíthetjük *Bogyó* I. értelmes, meleg játékát, elmondunk mindent az est dicséretére. Kár, hogy a közönség nem bírt felmelegedni a lelkesedés hő fokáig, sőt az is megessett, hogy a legkomolyabb drámai jelenetekbe hangosan beleröhögött valaki.

Jubiláló népszínház. A népszínház tegnap töltötte be fenállásának huszadik esztendőjét. Ez alatt összesen 6770 előadást tartottak, miből 2037 este népszínműre 2863 pedig operettere esik, míg a többi a bohózatok, látványosságok, színművek stb. közt oszlik meg. Azok közül, akik a megnyitó előadás óta szakadatlanul az intézet kötelekébe tartoztak, még a következők tagjai a népszínháznak: *Eva* Lajos igazgató. *Csepreghy* Ferencz néni jelmez készítő. *Lincz* József jegyeladó pénztáros, *Galó* György színpadi főgépmeister, *Párté-*

nyiné anya-színésznő, *Vizvári* és *Szöcs* Kata karénekesnők. *Parasinszki* János díszítő mester és *Kohn* Jakab zsinór mester. A lefolyt 20 év alatt a népszínház a színrehozott darabok szerzőinek 337.194 frt 28 kr. tiszteletdíj-t fizetett ki, ebből a magyar szerzőkre 229.259 frt 76 kr. jutott.

Állandó színház Szegeden. Szeged városának képviselőtestülete nyári szinkör építését határozta el. Így Szeged lesz az első vidéki város, amelyben téli és nyári otthona is lesz a színésznek. A szinkört a nagy színház mellé tervezik a Tiszapartira. Feleltétele költségeit az árvíz idejéből fennmaradt *Pester Lloyd*-alapot fedezné, amely hetven ezer forintot rug s csak művészeti czélokra használható fel. Dr. Lázár helyettes polgármester már készítette is egy tervet *Steinhardt* és *Lang* budapesti építővállalkozókkal, de az nem felel meg a feltételeknek, mert csak hétszáz hely lenne benne.

Sport.

Galamblovászat Székelyhidon. Az érmelleki vadásztársulat nem rég tartotta meg galamb- és gömblovászatát Székelyhidon. Szakadó esőben dördült el az első lövés. Később az eső elállott, de az idő folyvást hideg és szeles maradt. Ennek dacára díszes közönség gyűlt össze az első ilyen kísérlet bemutatóján. Nimródjaink különösen a galamblovászatnál nem nagyon remekeltek, úgy hogy két díj ki sem volt adható. Az első díjat elvitte *Sárosy* Károly (3 galamb közül 3 talált, díj egy vadásztáska.) A gömblovászat már jobban sikerült; itt mind a három díj kiadott. Első díjat nyerte *Magyary* Miklós (egy pinze tokot), másodikat *Dr. Bakos* János (tolltartó), harmadikat *Dr. Horváth* József (vadász-pipa.)

Törvénytörések.

Takáts Zoltán ügye. A budapesti büntető törvénytörések tanácsa *Zsitvay* Leo elnöklése alatt hozott vádhatározatot *Takáts* Zoltán dr. porében. A törvénytörések *Takáts* Zoltánt a btk. 59. §-ába ütköző *sikkasztásra való följátszásért, édes anyját pedig orgazdaságért helyezte vád alá.*

Közgazdaság.

Borkiállítás. A Szegedi Gazdasági Egyesület érdekes kiállítást rendez novemberben. Az eddigi borkiállításoktól eltérőleg kerületi kiállítást rendez, amelynek az volna a czélja, hogy meghatározza, hogy az Alföldön melyik homoki szőlők teremnek jobbot. A kiállítást, amely november 17. és 18. napjain lesz, a *Stefánia* park kioszkjában tartják meg. A bírálót által legjobbaknak kvalifikált borokat fölküldik a millemiumi borkiállításra.

REGÉNY.

Nincsen szive.

Írta: *Kemechey* Jenő.

(Folytatás.)

— Haj, haj, baba, de nagyra van vele.
— Kérem hozzátenni, hogy kisasszony.
A direktor komolyan nézett a baba leányra.
— Hallja, *Miczi*ke, nem tudom, mi ütött magához?
*Miczi*ke duresz arcot vágott.
— Ha szebben nem viseli magát, rögtön tegezni foglak.
*Miczi*ke sirva fakadt, odaomlott a direktorhoz s összetett kezekkel kérte:
— Tanítsasson meg engem zongorázni.
III.

Szegény leánynak a szerencséje is segény.
*Miczi*ke bizony lassacskán haladt. Egyre tanult, egyre törődött. Egy vágy izzate, hajszolta: fölemelkedni hozzá, *Jani*hoz, akinél a

nő a primadonnánál kezdődött és végződött; és aztán átadni neki magát úgy, ahogy van, szerető lelkével, érintetlen ajkaival s meghalni az első csóktól.

Tizenöt éves mult már, amikor egyszer véletlenül, primadonna betegség folytán, egy csinos kis szerephez jutott. (A primadonnának feltékenyebbek a szerepeikre, mint *Othello* volt valaha a bájos *Desdemona*ra.)

Már ekkor *Miczi*ke szépen tudott énekelni.

És mint örült, micsoda gyönyörűség szállott a lelkére, amikor egy földszinti páholyban meglátta *Jani* tapsolai; annál is inkább, mert bizonyosan tudta, hogy a *Janinak* meg van tiltva a tapsolás. — Megtiltotta az *Ella*, az operette egyik divája, aki még *Miczi*kére is feltékeny.

Az első felvonás után kétszer hívták ki. Felvonás közben várta, hogy a többi között *Jani* is feljön a színpadra gratulálni.

Nem jött.
Hanem e helyett beült a kocsijába, elhajtatott *Ellához*, magával vivén a zenekarból a gondnokást is.

Lesz ott most mulatság.
*Miczi*kének ez fölzaklatta az egész lényét.

— Hat észre sem veszi. Megsem lát — suttogta. — Majd ha primadonna, ha nagy lány, ha elsőrendű énekesnő leszek. Hát leszek, leszek.

És keresztet vetett magára gyorsan, titokban, annak bizonyosságára, hogy ime, tett most egy szent fogadást, amelyett okvetlenül meg fog tartani.

Eltelt biz abba másfél év, amíg *Miczi*ke jól megtanult zongorázni, pompás hangját csatogtatni s édes, lágy zöngével elereszteni.

Már állandóan nagyobb szerepeket kapott. Teljes szívvel, lélekkel, gyermek erőjének egész teljével játszott s leste, várta a hatást a *Jani* arcan.

De *Jani* el volt foglalva mással. Észre se vette a kis leány mélyeséges tekintetét. Haladt azon az uton, a melyen el szokás pazarolni az ifjuság virágait és szívajt kap az ember. Haladt azon az uton, amelyen nőnek az adósságok, szaporodnak a kiadások s a lázas, álmatlan éjszakák. Haladt azon az uton, amelyen az ember lemond a férfiaság minden nemesebb hivatásáról s rabjává lesz a lélekmérgező kedvtelés rideg övezésének.

Aki ilyen uton halad, izgatott, rohamos itt-ott megtörő futással; a mellett eltűnik észrevétlenül a szelid holdas tájék, a csillagvilágos langyos est derengéséből előtűnő bájos rétség s nem lát meg mást, csak a gázvilágos villamfénytől káprázatos csillogást.

*Miczi*ke elborult lélekkel látta ezt. Gyötrelmeket állott ki; de nem volt erője, hogy közvetlenségéből szemlélje a *Tár*czy báró, az örökké egyetlen férfi pusztulását.

Elment külföldre, a leghiresebb ének-mesternőhöz azzal a vágygyal, hogy ne lássa, amit gyötrelm volt lánia s azzal a gondlattal, hogy a lehető legmagasabb művészi képességeket megszerezze, a melyek birtokában bizonyára győzedelmeskedni fog a *Jani* közönyén. Fölemelkedik hozzá s aztán nem engedi őt oda többé senkinek.

A káprázatos csillogások és gyönyörűségek városában nem érintette más vágy a bensőjét, mint kiemelkedni az átlagból s fölemelkedni hozzá.

*Miczi*kéből *Mari* lett s több külföldi operához aratott fényes diadalok után jött vissza a hazai földre, hogy fényes névvel s fényes képességgel megmutassa magát *Janinak*.

A hotel előtt, a hol megszállott, nagy népcsovdülés vonta magára figyelmét. E csodületből lassan kibontakozott egy szederjes ajku, halavány alak, akit a szívbjaz az utcán ért utól s vert le a lábáról.

A delirium száraz fénye ott ugrált szemekben s véresre harapott ajkai közül atkokat szórt a világra.

Szomotory *Mariska* fölsikoltzott s összeesett.

Amíg ő éveken át lelkülete egész erejével küzdött, hogy fölemelkedjék *Tár*czy báróhoz: addig a fényes gavallér lesüllyedt oda

Zongorák és pianók.

Zongorák és pianók.

HIRDETÉS.

Van szerencsém tudatni a t. cz. közönséggel, miszerint a legjobb bel- és külföldi gyártmányu

zongorák és pianók

nálam nagy választékban a legjutányosabb gyári áron kaphatók. Továbbá a szélesebb körökben elterjedt

ARISTON és MANAPAN

hangszer javításait elvállalom, valamint átjátszott zongorák

becserelését és zongorák bérbeadását előnyös feltételek mellett eszközölöm. Ugyazint zongorajavításokat és hangolásokat valamint eddig is kellő szakértelemmel és pontossággal teljesítendek.

Szendrő Sándor

ZONGORA KÉSZÍTŐ
N.-Várad-utca 2123. sz. a.

ELSŐ DEBRECZENI**paplan-gyár**

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, mádraczkok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.

Eladó ház.

A homok-kertben, a legnépesebb utcában, 191-ik szám alatt levő ház, mely áll egy utcai üzlethelyiségből, mely évenként 4—5 ezer frt forgalmat csinál, továbbá négy szoba, pincze, ebédlő és zárt kapuval, az udvar végén kerttel, szőlő és gyümölcsfákkal, jó ivóvízzel, stálló és kocsiszinnel ellátva, **eladó.** — Értekezhetni ugyanott a tulajdonossal.

Legujjabb sorsjegy!

Huzás már október hó 25-én.

Főnyeremény 100.000 korona

FELHIVÁS A

Bankegyesületi váltóüzlet részvény-társaság

(Budapest, fürdő-utca 1. Részvénytőke 3.200.000 korona)

által életbe hívott

„P“

alkalmi sorsjegytársaságban való részvételre, mely 40 drb. 3%-os Magyar jelzalsorsjegy felett rendelkezik és csakis 10 résztvevőből áll. Befizetés 37 hónapon át csakis 15 frt havonként egy-egy részre.

A szelvény kamatok a sorsjegytársaság tulajdonát képezik. A sorsjegyek eredetiben osztatnak szét

A sorsjegykönyvecskék már az első és második részlet 30 frt befizetése után szolgáltatnak ki.

LAKÁS

berendezési tárgyak legnagyobb választékban

mindenféle csipke, cangres függönyök, berlini és párisi szines kézi festeményű és beszövött Stores és Vitrage, francia Gobelens, — Mohair és más szövet

FÜGGÖNYÖK.

Partnerek, ágylésasztalterítők; Cobelens faldiszek; — Karaman, brocat, lampás, peluche és különféle más

BUTORSZÖVETEK.

Smyrna, Stambul, Argaman, Axminster és Velvet pamlag- és mindenféle futószőnyegek.

Kunz József és Társa

kistemplom-bazár.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.